

Årsrapport 2017

Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid – NAPHA
Trondheim

INNHold

1	INTRODUKSJON	3
2	ØKONOMI, BEMANNING, ORGANISERING, KOMPETANSE	3
3	MÅL OG PRIMÆRE FAG- OG ARBEIDSOMRÅDER	4
3.1	PRIORITERTE OPPGAVER	4
3.1.1	REGIONALT ARBEID	4
3.2	FORMIDLING OG KUNNSKAPSOVERFØRING	7
3.2.1	KOMMUNIKASJONSARBEID	7
4	SÆRSKILTE OPPGAVER	8
4.1	PSYKOLOGER I DE KOMMUNALE HELSE- OG OMSORGSTJENESTENE	8
4.2	RASK PSYKISK HELSEHJELP	9
4.3	ARBEID OG PSYKISK HELSE	9
4.4	OPPSØKENDE BEHANDLINGSTEAM, ACT- OG FACT- TEAM	9
4.5	HOUSING FIRST	10
4.6	BRUKERPLAN	11
4.7	OPPTRAPPINGSPLANEN FOR RUSFELTET (2016-2020)	11
4.8	KS LÆRINGSNETTVERK PSYKISK HELSE OG RUS, VOKSNE	11
4.9	PSYKISK HELSE I FOLKEHELSEARBEIDET	11
4.10	IMPLEMENTERING AV NYE VEILEDERE	12
4.11	BRUKERINVOLVERING I TJENESTEUTVIKLING	12
4.12	0-24-PROGRAMMET	13
4.13	INDIKATORER FOR KOMPETANSESENTRENE SAMFUNNSOPPDRAG	13
5	FORSKNINGSRELATERT VIRKSOMHET	13
5.1	FORSKNINGSDELTAELSE	13
5.2	FORSKNINGSFORMIDLING	14
5.3	FORSKNINGSKONFERANSE	14
6	KONFERANSER OG SEMINARER	14
7	PUBLIKASJONER OG MEDIEBIDRAG	16

1 Introduksjon

Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA) er en enhet i NTNU Samfunnsforskning, og er lokalisert i Trondheim. Senteret utøver sin funksjon knyttet til tilskuddsordningen Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene, og årlige tilskuddsbrev som følger denne ordningen. Denne årsrapporten svarer på tilskuddsbrevet for 2017.

Tilskuddsbrevet for 2017 viser til regelverket for tilskuddsordningen Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene, som igjen bygger på det felles samfunnsoppdraget alle kompetansesentra utenfor spesialisthelsetjenesten har.

NAPHAs hovedmål er å bidra til å styrke kompetansen og kvaliteten i det psykiske helsearbeidet i kommunene slik at mennesker med psykiske og sosialt relaterte lidelser og problemer skal få hjelp og behandling fra kunnskapsbaserte og samhandlende tjenester der de bor.

Senterets hovedmålgruppe er personell som arbeider innen det psykiske helsearbeidet for voksne i landets kommuner. Kommunenes politiske og administrative ledelse, samt personell på tilgrensende områder som har behov for økt kunnskap om det psykiske helsefeltet og det psykiske helsearbeidet i kommunene inngår i målgruppen. Målgruppen omfatter også personell som arbeider med folkehelse, helsefremmende og forebyggende tiltak.

2 Økonomi, bemanning, organisering, kompetanse

For 2017 bevilget Helsedirektoratet 24,4 millioner kroner over kap. 765, post 74 på statsbudsjettet i tilskudd til drift av NAPHA. Det blir sendt eget revisorgodkjent regnskap.

Pr. 31.12.17 besto den faste staben av 22 personer i 19,7 årsverk: leder, to ansatte i administrative stillinger, tre kommunikasjonsrådgivere og 16 faglige rådgivere. I tillegg ble det i 2017 leid inn i underkant av ½ årsverk fra ulike samarbeidende miljøer, merkantil kapasitet og en kommunikasjonsrådgiver. Total hadde vi ved utgangen av året 20,2 årsverk.

Staben er tverrfaglig sammensatt, og mange yrkesgrupper i helse- og sosialsektoren er representert. De ansatte har erfaring fra spesialisthelsetjenesten, NAV, kommunalt psykisk helsearbeid, forskning og undervisning. Vi har pr. 31.12.17 to ansatte med doktorgrad, og de fleste faglige rådgiverne har hovedfag/mastergrad.

En faglig rådgiver hadde ett års velferdspermisjon fra høsten 2016, og kom tilbake høsten 2017.

Vi fortsatte i 2017 samarbeidet med Røe Kommunikasjon for å øke vår kompetanse på planlegging og gjennomføring av presentasjoner og foredrag, i tillegg til prosess-støtte i vårt arbeid med visjon og strategi.

NAPHAs rådgivende referansegruppe hadde i 2017 følgende medlemmer:

- Tove Gundersen, generalsekretær, Rådet for psykisk helse
- Audun Pedersen, spesialrådgiver psykisk helse, Bergen kommune
- Thore Folland, koordinator for psykisk helsearbeid, Molde kommune
- Jostein Jakobsen, landsstyreleder, Landsforeningen for pårørende innen psykisk helse (LPP)
- Olav Elvemo, fagleder psykisk helse og rus, Kommunesektorens organisasjon (KS)

- Ann-Inger Leirtrø, avdelingsleder, DPS Stjørdal
- Marit Vardehaug, leder, psykisk helse, Steigen kommune
- Olav Burkeland, fagutvikler Midt, Senter for psykoterapi og psykososial rehabilitering ved psykoser (SEPREP)
- Anne Landheim, forskningsleder/faglig rådgiver, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP)
- Grete Vedlog, spesialkonsulent, seksjon for psykisk helse og avhengighet, Oslo kommune
- Fred Rune Rahm, spesialrådgiver, Kompetansesenter Rus, region sør - Borgestadklinikken
- Helge Ramsdal, professor, avd. for helse- og sosialfag, Høgskolen i Østfold
- Rune Helland, fagsjef, Mental Helse

Referansegruppen møttes i mars 2017.

3 Mål og primære fag- og arbeidsområder

3.1 Prioriterte oppgaver

Prioriterte oppgaver for senteret er innsamling, systematisering og formidling av dokumentasjon av psykisk helsearbeid. Videre skal senteret samarbeide med relevante fag- og kompetansemiljøer, og vurdere behov for kompetansehevende tiltak. Senteret skal vektlegge sammenhengen mellom psykisk helsefeltet og rusfeltet.

NAPHA arbeider med innsamling, dokumentasjon og formidling av kunnskap på ulike måter. Kontakt med kommuner og nettverk er sentrale strategier i dette arbeidet, det samme er vårt samarbeid med brukerorganisasjoner og andre fagmiljø. Vi har organisert vårt arbeid i fem regionale team som skal ivareta våre innsatser lokalt. Nettbasert formidlingsarbeid på Napha.no inngår også som en viktig strategi i arbeidet med å innhente og spre kunnskap. Gjennom alt vårt arbeid, også det lokale arbeidet, har vi nær kontakt med fagutøvere og ledere i kommunene som gir oss viktige innspill på kompetansebehov i psykisk helsefeltet.

3.1.1 Regionalt arbeid

Regionalt arbeid - lokalt nettverksarbeid - samarbeid med fylkesmennene og andre kompetansesentre

NAPHA har et nært samarbeid med fylkesmennene og andre kompetansesentre om gjennomføringen av vårt oppdrag. Fylkesmannen har en rolle og funksjon i det lokale psykiske helsearbeidet som er viktig for NAPHA når det gjelder nettverk, fag- og prosjektutvikling. Samarbeidet med andre kompetansesentre har økt de siste årene. Vi samarbeider med kompetansesentrene om blant annet drifting av nettverk, konferanser og fagdager knyttet til ulike tema.

Vi er et nasjonalt senter, men ivaretar innen våre ressursrammer regionalt ansvar på linje med de regionale kompetanse- og kunnskapssentrene KoRus, RVTS og RKBU/RBUP.

3.1.1.1 Region nord

NAPHA deltok på det årlige samarbeidsmøtet mellom de regionale kompetansesentrene og Fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark, i tillegg til det regionale dialogmøtet med Helsedirektoratet. I tillegg har det vært samarbeid med kompetansemiljøene og Fylkesmennene om felles faglige oppdrag og arrangementer.

NAPHA samarbeidet i 2017 tett med KoRus Nord. Tilbakemelding etter BrukerPlan-kartlegging, i form av individuelle møter med kommunene, var et hovedområde i samarbeidet. I tillegg har det vært samarbeid om ulike faglige arrangementer.

Henvendelser fra kommuner i Nord-Norge er svart ut, og NAPHA har bidratt inn i to eller flere fag- og nettverkssamlinger i hvert av de tre fylkene. Recovery, tjenesteorganisering og samhandling med tjenester og brukermiljø var de mest sentrale temaene i 2017. I tillegg til å svare ut henvendelser og bidra på fagsamlinger tok NAPHA i 2017 kontakt med kommuner og DPS hvor det har vært få forespørsler om faglige bidrag. Denne kontakten følges opp i 2018 i form av fagdag (er?) initiert av NAPHA.

3.1.1.2 Region midt

NAPHA har et nært samarbeid med fylkesmenn, andre kompetansesentre og brukerorganisasjoner i region midt. Kompetansesenterforum, bestående av NAPHA, KoRus Midt, NAKU, RVTS Midt og RKBU Midt, har fire årlige møter. Siden 2011 har forumet arrangert en felles fagdag for alle ansatte ved sentrene. I 2017 var temaet Psykisk helse og rus i et folkehelseperspektiv. Vi har samarbeid med KoRus Midt om BrukerPlan og presentasjon av resultater til kommuner i alle fylkene.

Vi er medarrangør i regionale nettverk for ansatte i rus og psykisk helsetjenester i fylket i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Samarbeidet med Trondheim kommune om blant annet plan for psykisk helse og rus og recovery-satsing i kommunen, ble videreført i 2017.

I Nord-Trøndelag har vi hatt spesielt fokus på recovery som et utgangspunkt for å få tjenestene mer brukerorienterte gjennom samarbeid, fagdager og oppfølging i flere kommunene og DPS'er. NAPHA deltar i nettverket Styrke Brukerstemmen sammen med erfaringskonsulenter, ledere og fagpersonell fra kommuner.

Etter forespørsel har vi også bidratt med råd, veiledning og faglige innlegg ovenfor enkeltkommuner.

3.1.1.3 Region vest

NAPHAS hovedmål med aktiviteten i region vest i 2017 var å bidra til synliggjøring av godt psykisk helsearbeid i regionen, i tråd med veilederen Sammen om mestring. Fokus på brukerorientering i tjenestene ble vektlagt. Det ble holdt innlegg om disse temaene i alle regioner, men vi valgte i 2017 å prioritere Sogn og Fjordane høyest. Der ble det både holdt innlegg på større seminarer, for en enkeltkommune, samt at det ble arrangert to fagdager i regionen som totalt omfattet 11 kommuner.

NAPHA har videre fulgt opp nettverket Hvordan styrke brukerstemmen i Hordaland, samt KS læringsnettverket i Rogaland. Vi er også med i Kompetansesenterforum vest, og sitter i Kompetansegruppen rus og psykisk helse i regi av Fylkesmannen i Rogaland og i Arbeidsgruppe for rus og psykisk helse i regi av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

BrukerPlan er en viktig satsing for NAPHA, i samarbeid med KoRus Stavanger og KoRus Bergensklinikkene. Det ble holdt faglig innlegg ved presentasjonssamlinger i Sogn og Fjordane og Hordaland, samt at det ble arrangert en samling i Rogaland for å motivere flere kommuner til å kartlegge på psykisk helse.

3.1.1.4 Region sør

NAPHA deltar i et regionalt samarbeidsforum innen rus og psykisk helsearbeid i region Sør. Forumet består av representanter for alle fylkesembetene i regionen, helseforetak, andre kompetansesentre og to brukerrepresentanter. NAPHA ble i 2017 også invitert med i et regionalt forum for lederne av RVTS, RBUP og KoRus. Dette forumet har fokus på samhandling og felles utviklingsprosjekter.

Aktuelle tema siste år har knyttet seg til kommuneprogrammet, BrukerPlan, psykologer i kommunene og FACT. Formidling om disse temaene har i tillegg skjedd i ulike fora.

NAPHA samarbeider med Fylkesmannen og andre kompetansemiljø om ulike arrangementer i regionen, som forum for rus og psykisk helsefeltet i Buskerud, FMs årlige samling for kommunene i Agder, og arbeidsseminar om psykologer i kommunene i Telemark. Vi har i året som gikk også fulgt opp enkeltkommuner med fagdag om recovery, innlegg på fagsamlinger og annen oppfølging. BrukerPlan, psykologer i kommunene, FACT, recovery, FIT, salutogenese og trender og utviklingstrekk i psykisk helsearbeid, har vært tema som har vært etterspurt av kommunene og som NAPHA har formidlet om i ulike fora. NAPHAs øvrige arbeid i regionen har knyttet seg til råd og veiledning ovenfor enkeltkommuner og publisering til Napha.no. NAPHA har ellers mottatt en del henvendelser fra kommunene knyttet til tema som BrukerPlan, rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP) og samhandling.

I Agder er NAPHA deltager i referansegruppa for regional samhandlingsmelding for rus- og psykisk helsefeltet, og involvert i etablering av et recovery-nettverk.

NAPHA har i flere år hatt en partnerskapsavtale med arrangør om ivaretagelse av tema psykisk helse i knyttet til den årlige Arendalskonferansen. NAPHA bidro i planlegging, gjennomføring og evalueringen av konferansen i 2017.

3.1.1.5 Region øst

NAPHA har i 2017 styrket samarbeidet med andre kompetansemiljø i regionen. NAPHA ble i 2017 også invitert med i et regionalt forum for lederne av RVTS, RBUP og KoRus med fokus på samhandling og felles utviklingsprosjekter. Vi har samarbeidet med KoRus i forbindelse med nettverkssamlinger og konferanser, for eksempel med faglige innlegg om rettighetsinngripende tiltak og BrukerPlan. Resultatene fra BrukerPlan har blitt presentert på nettverkssamlinger for kommunene, i samarbeid med fylkesmennene og KoRus.

NAPHA har i året som gikk fulgt opp kommuner som deltar i prosjektene Housing First og ACT/FACT i regionen, særlig i Østfold og Hedmark. NAPHA etablerte i 2017 et eget FACT-nettverk i Oslo sammen med Fylkesmannen og Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP).

NAPHAs samarbeid med Helseetaten i Oslo kommune om fagnettverket for ledere innen rus/psykisk helse ble videreført med tre samlinger i 2017, med tema knyttet til FIT, pårørendearbeid, planarbeid barn og unge, recovery m.m. NAPHA har fulgt opp bydeler som har bedt om bistand i ettertid av kartleggingen med BrukerPlan med egne rapporter og presentasjoner. NAPHA deltok på dialogmøte om den nye rusmeldingen for Oslo kommune, og hatt innlegg/workshops på lokale fagsamlinger knyttet til lokal satsing på recovery.

Videre har NAPHA bidratt med planlegging, faglig innlegg og workshop på en nettverkssamling for samhandling mellom kommunene på Romerike og Ahus.

NAPHAs øvrige arbeid i regionen har knyttet seg til råd og veiledning ovenfor enkeltkommuner og bydeler.

3.1.1.6 Storkommunenettverket

Storkommunenettverket er et interkommunalt forum innen psykisk helse- og rusarbeid og består av rådgivere og virksomhetsledere fra 13 av de største kommunene i landet. Formålet med nettverket er å lære av hverandres erfaringer og styrke kompetansen om sentrale temaer og

problemstillinger i fagfeltet psykisk helse- og rusarbeid. Nettverket møtes to ganger i året. NAPHA deltar med to faglige rådgivere. Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse deltar under aktuelle temaer. Det er etablert et forpliktende samarbeid mellom NAPHA og deltakerne i nettverket om planlegging og gjennomføring av samlingene. Å være vertskap går på rundgang mellom deltakerkommunene.

Bydel Gamle Oslo og Bydel Alna var vertskap for nettverkets samling vår 2017. Tema på samlingen var pakkeforløp, Rask psykisk helsehjelp, lavterskeltilbud og Frisklivssentraler. Høstens nettverkssamling var i år erstattet av at flere av kommunene som inngår i STORK-nettverket, og en representant fra NAPHA, deltok på en recoverykonferanse i Nottingham. Det ble arrangert et møte for STORK-nettverkets medlemmer i forbindelse med konferansen.

3.2 Formidling og kunnskapsoverføring

En betydelig del an NAPHAs aktivitet knyttet til formidling- og kunnskapsoverføring skjer gjennom foredrag og faglige innlegg på nettverkssamlinger, seminarer og konferanser. Totalt ble det i 2017 holdt 107 foredrag/innlegg, mot 78 i 2016. Formidling og kunnskapsoverføring skjer også i stor grad gjennom vårt regionale arbeid og arbeidet med særskilte oppgaver.

Under redegjøres for annen kommunikasjonstilknyttet aktivitet, særlig den nettbaserte.

3.2.1 Kommunikationsarbeid

3.2.1.1 Fagredaksjon

NAPHA besluttet i 2016 å opprette en egen fagredaksjon, som skal ha et overordnet blikk på – og ansvar for – det faglige innholdet på nettsidene til NAPHA.

I 2017 bidro fagredaksjonen blant annet til å definere hva som skulle være NAPHAs faglige satsingsområder, for å tydeliggjøre hvilke tema som skulle framheves og vektlegges i publiseringen på Napha.no.

Videre gjennomgikk fagredaksjonen systematisk det eksisterende innholdet på nettsidene under de ulike satsingsområdene, og ga prosjektgruppene tilbakemeldinger på hensiktsmessige vinklinger og fokus for publisering framover. Fagredaksjonen fungerte også som diskusjonspartnere for prosjekter og kommunikasjonsrådgivere vedrørende pågående og planlagt publisering. Fagredaktørs og fagredaksjonens rolle videreføres i 2018.

3.2.1.2 Ekstern kommunikasjonsstrategi

Kommunikasjonsplaner for alle satsingsområdene i strategien ble laget, deriblant arbeid og psykisk helse, ACT/FACT, Rask psykisk helsehjelp og recovery. Det ble delvis gjennomført en målgruppeundersøkelse i samarbeid med SINTEF. Undersøkelsen blir fullført i 2018.

3.2.1.3 Nettside - Napha.no

Det var i 2017 627 000 besøk på NAPHAs nettside, fordelt på 409 000 brukere, noe som er en god økning fra tidligere år. Litt over halvparten av besøkene kommer fra mobiltelefon.

Viktige temaområder det ble formidlet kunnskap om var blant annet arbeid og psykisk helse, recovery, brukerkunnskap, Rask psykisk helsehjelp, psykologer i kommunene, FIT, Housing First og FACT/ACT. Sakene baserte seg blant annet på NAPHAs besøk rundt i landet, fra nettverk og

samlinger, gode eksempler fra kommunalt psykisk helsearbeid, større konferanser og ny forskning. Typer tekstkategorier har særlig vært praksis eksempler og omtaler av forskning og vitenskapelige artikler, samt kronikker, blogg og debattinnlegg.

NAPHAs ukentlige nyhetsbrev har 4800 abonnenter.

3.2.1.4 Sosiale medier

Facebook og Twitter er de viktigste sosiale mediekanalene NAPHA profilerer seg i. Sosiale medier er den største inngangsporten til besøk på Napha.no, etterfulgt av direkte besøk og organiske søk. NAPHA har over 13 000 følgere på Facebook, og bruker i tillegg andre relevante aktører som videreformidlere av senterets budskap ut mot målgruppene.

Blant dem som følger NAPHA i sosiale medier er flere toppolitikere, sentrale helseaktører, ledende mediekanaler og andre taleføre stemmer med interesse for psykisk helsearbeid.

3.2.1.5 Media

NAPHA har en langsiktig strategi for å bli mer synlige i media. I 2017 ble det blant annet satset en del på medieomtale av en kåring av årets pårørendekommune. Kåringen ble omtalt blant annet på TV2 og i Sunnmørsposten.

3.2.1.6 Skrivekurs

NAPHA arrangerer skrivekurs for å stimulere praksisfeltet og andre til å skrive og dele sine erfaringer og kunnskap. Artiklene som blir skrevet under skrivekurset publiseres på Napha.no. I 2017 arrangerte NAPHA ett skrivekurs i samarbeid med Norsk sykepleierforbunds faggruppe for sykepleiere innen psykisk helse og rus, NSF-SPoR.

4 Særskilte oppgaver

4.1 Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene

NAPHA bistår Helsedirektoratet i arbeidet med å styrke forankringen og videreutvikling av tilskuddsordningen «Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene», herunder psykologenes kompetanse, rolle og oppgaver i kommunenes helhetlige, flerfaglige og tverrsektorielle arbeid på psykisk helse- og rusfeltet.

I november 2017 arrangerte NAPHA i samarbeid med Helsedirektoratet en nasjonal nettverkssamling på Gardermoen. Tema for første dag av konferansen var «Psykologen som behandler i kommunen», mens andre dag fokuserte på «Balansegangen mot andre oppgaver i kommunen». Konferansen hadde i underkant av 400 deltakere, hvorav ca. 115 ledere og rundt 275 psykologer.

NAPHA har også deltatt i en rekke ulike møtefora regionalt, der oppfølging av psykologene i kommunale helse- og omsorgstjenester har vært tema. NAPHA har også bidratt i planlegging og gjennomføring av regionale nettverkssamlinger der dette har vært aktuelt, i samarbeid med de regionale kompetansesentrene og fylkesmennene.

NAPHAs nettsider, der psykologsatsingen har en egen temaside, er en informasjonskanal for psykologene i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det er også etablert en lukket Facebook-gruppe for psykologer i kommunene. Den hadde per 31.12.2017 ca. 700 medlemmer. På disse sidene

publiseres det jevnlig relevant stoff fra Norsk Psykologforening og NAPHA, og gruppen brukes også hyppig til diskusjoner og erfaringsutveksling psykologene imellom.

4.2 Rask psykisk helsehjelp

NAPHA bistår Helsedirektoratet med videreutvikling og forankring av Rask psykisk helsehjelp (RPH) som kommunalt behandlingstilbud.

På Napha.no har vi en egen temaside om Rask psykisk helsehjelp, og vi publiserer også nyheter og aktuelle artikler om satsingen. På Facebook administrerer NAPHA en lukket gruppe for ansatte i Rask psykisk helsehjelp, hvor fagstoff deles og medlemmene har mulighet til erfaringsdeling og faglige diskusjoner.

I oktober 2017 arrangerte NAPHA den årlige nasjonale nettverkssamlingen for alle ansatte i Rask psykisk helsehjelp-team. Tema på årets samling var blant annet arbeid og psykisk helse, undervisning om psykisk helse for flyktninger, unge i psykologisk behandling og E-læringsverktøy.

NAPHA har jevnlig kontakt med pilotene og andre relevante aktører om Rask psykisk helsehjelp, og bistår med implementering og kontaktformidling. NAPHA har jevnlig kontakt med alle teamene, og har hatt faglig fokus på områdene implementering og overgangen fra prosjekt til drift samt å spre resultat av evalueringsrapporten.

4.3 Arbeid og psykisk helse

I 2017 har NAPHA hatt fokus på å samarbeide med direktoratene om individuell jobbstøtte (IPS) og jobbmestrende oppfølging (JMO). Vi har hatt økt fokus på IPS inn i ACT/FACT team, og da spesielt på jobbspesialistrollen inn i helseteam.

NAPHA har holdt innlegg om IPS i ACT-opplæring, og om recovery på flere jobbspesialistkurs. Vi samarbeider med Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsedirektoratet om den nasjonale opplæringen på IPS i Norge, og vi var med i utarbeidelsen av kursrekken for 2018.

Vi ble med i et nytt IPS-nettverk høsten 2017, sammen med KoRus, ressurscenter for IPS i Bergen og Bergensklinikkene. Samarbeid har vært viktig i 2017, med direktoratene, men også med andre kompetansemiljø og ikke minst ressursentrene på IPS (Bergen, Hadeland, Bodø og etterhvert også Østfold).

Vi har også videreført fokuset på å formidle forskning, brukerfaringer og praksiseksempler i møte med kommuner, både på nett og i foredrag.

4.4 Oppsøkende behandlingsteam, ACT- og FACT- team

NAPHAs arbeid med ACT/FACT foregår i tett samarbeid med Helsedirektoratet og Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP). I 2017 har NAPHAs arbeid med oppfølging, implementering og videreutvikling av ACT- og FACT-team blant annet bestått av:

Nasjonalt opplæringsprogram i ACT/FACT-modellene for ansatte i nye team og nyansatte i etablerte team (fem samlinger over et år).

To samlinger for teamledernetverket for ACT- og FACT-team. I samarbeid med Helsedirektoratet ble den ene samlingen arrangert som en utvidet ledersamling hvor også eiere/ledere fra kommuner og helseforetak, samt rådgivere fra Fylkesmannen (tilskuddsforvalter) deltok.

To arbeidsseminar for rådgivere fra Fylkesmannen, etablerere/ledere i helseforetak/kommuner og andre kompetansesenter. Det var stor interesse for arbeidsseminarene.

Deltakelse i å utarbeide en rapport til Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende ambulerende behandlingsteam i rurale strøk. NAPHA og NKROP har samarbeidet om utarbeidelse av rapporten, som ble oversendt HOD på slutten av året. Rapporten blir publisert på nett i 2018.

NAPHA og NKROP startet i 2017 arbeidet med å skrive en Etableringshåndbok for ACT- og FACT-team med planlagt utgivelse i løpet av første halvår 2018.

Implementeringsstøtte etter forespørsel fra kommuner og helseforetak rundt planer for oppstart av ACT/FACT-team. Dette dreier seg om alt fra mail- og telefonkontakt, møtedeltakelse og presentasjoner, til deltakelse i arbeidsgrupper for forprosjekter til ACT/FACT-etablering.

Deltakelse på EAOF-konferansen i Hamburg hvor NAPHA sammen med NKROP hadde et symposium om den norske satsingen på ACT/FACT.

Publisering av aktuelt nyhets- og fagstoff på NAPHAs nettsider.

4.5 Housing First

NAPHA har arbeidet med Housing First (HF) siden 2013 med målsetting om å styrke kompetansen til de norske HF-prosjektene og spre kunnskap om modellen til andre kommuner og interessenter. En viktig del av dette arbeidet har vært å understøtte prosjektene med kunnskap om modellen knyttet til erfaringer, forskning og implementering fra andre steder. NAPHA har også fungert som koordinator for de norske HF-prosjektene og brobygger til myndigheter og andre interessenter. NAPHA var i 2017 med i prosjektgruppa, ledet av Husbanken, som har skrevet rapport om erfaringene med HF i Norge.

NAPHA har som ansvarlig for det nasjonale nettverket for kommuner som arbeider med HF arrangert to nettverkssamlinger i 2017 i henholdsvis Sandefjord og Ålesund. Nettverket samler prosjektledere og deres ledere. Innholdet på samlingene har blant annet knyttet seg til tema som implementeringsarbeid, fidelitykrav og de virksomme elementene med modellen.

Spredning av kunnskap om HF som tenkning og tjenestemodell har i inneværende år vært en sentral del av vårt arbeid. Dette gjøres gjennom dialog med kommuner og samarbeidspartnere, informasjon på arbeidsmøter, foredrag på nettverkssamlinger/konferanser og gjennom publisering på Napha.no.

NAPHA har i 2017 oversatt et internasjonalt selvevalueringsverktøy for HF med sikte på bruk i Norge. Verktøyet er utviklet gjennom det internasjonale nettverket NAPHA deltar i og ble prøvd ut i Bergen. NAPHA har ellers videreført kontakten og samarbeidet vi har med ulike internasjonale fagmiljø. Vi har i løpet av året hatt møter (fysisk og på Skype) med miljøer i Danmark, Spania, Belgia, USA og Canada. Samarbeidet knytter seg til deling av kunnskap omkring erfaringene med modellen, status for internasjonal forskning og samarbeid om modellens fidelity-skala. NAPHA har siste år også samarbeidet med Sam Tsemberis, grunnleggeren av HF, om igangsettelse av nettbasert coaching for norske HF-prosjekter.

4.6 BrukerPlan

NAPHAs arbeid med BrukerPlan (BP) er integrert i vårt regionale arbeid og står omtalt under de ulike regionene. I tillegg til det regionale arbeidet har NAPHA som oppgave å bistå KORFOR (Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest) med å videreutvikle selve kartleggingsverktøyet med særlig fokus på delen som omhandler psykisk helse. Vi er med i en nasjonal arbeidsgruppe som vurderer forslag til forbedringer av verktøyet og rapportene til kommunene.

4.7 Opptappingsplanen for rusfeltet (2016-2020)

Opptappingsplanen har vært sentral i NAPHAs regionale arbeid, som inkluderer et utstrakt samarbeid med blant annet fylkesmennene og KoRus'ene. Regionalt gjelder dette særlig oppfølging etter BrukerPlan-kartlegging, og alt arbeid som dreier seg om å bidra til mer brukerorienterte tjenester, som recovery, salutogenese, FIT/KOR osv. Nasjonalt bidrar NAPHA inn i satsingene på psykologer i kommunene, Housing First, ACT/FACT-team og IPS, som alle er viktige elementer i opptappingsplanen.

4.8 KS Læringsnettverk psykisk helse og rus, voksne

NAPHA samarbeidet med KS om prosjektet «Gode pasientforløp for brukere med psykiske problemer og/eller rusproblemer» i 2017. Læringsnettverk psykisk helse og rus, voksne, i Rogaland ble avsluttet i 2017 etter fire samlinger. NAPHA bidrar fortsatt inn i arbeidet med å evaluere nettverket i Rogaland. Læringsnettverk psykisk helse og rus, voksne, for store og mellomstore kommuner, startet opp i 2017 med 10 deltakerkommuner. KS, to brukermiljø og NAPHA utgjør prosjektgruppen, som har ansvar for planlegging og drift av nettverket. Det har vært arrangert to samlinger i 2017. I tillegg til drift av læringsnettverkene bidrar NAPHA inn i evalueringsprosjekt av dette nettverket, i nært samarbeid med Universitetet i Nord-Norge.

4.9 Psykisk helse i folkehelsearbeidet

NAPHA oppgave i 2017 var å bidra i det nasjonale arbeidet med å inkludere psykisk helse som en del av folkehelsearbeidet, spesielt inn i satsingen Program for folkehelsearbeid i kommunene.

NAPHA bidrar med formidling om folkehelse på våre nettsider. Det ble i 2017 publisert 40 artikler med folkehelse, forebygging og helsefremming som tema, blant annet to artikler fra Folkehelsekonferansen i Oslo i oktober. Det er også publisert saker fra kommuner og miljøer som er gode på folkehelsearbeid. På Napha.no er det en egen temaside om helsefremming og forebygging.

I samarbeid med KoRus Midt arrangerte NAPHA et seminar med tema musikk som aktivitet i rus- og psykisk helsearbeid, hvor det var bidrag fra fagpersoner og brukere/musikere. Om lag 60 personer fra helse- og kultursektoren i Trøndelag deltok.

NAPHA har kontakt med fylkene som har fått programmidler, og bistår og veileder blant annet kommuner som henvender seg til NAPHA om temaet.

4.10 Implementering av nye veiledere

NAPHA hadde en representant i arbeidsgruppen som utarbeidet det veiledende materialet for selvmordsforebygging i kommunene. Vi har i 2017 promotert materialet på våre nettsider Napha.no. Vi hadde også dette materialet som tema på den nasjonale nettverkskonferansen for psykologer i kommunene i november.

NAPHA satt i 2017 i en jury som for første gang kåret årets pårørende kommune, sammen blant andre Pårørendesenteret i Stavanger, Barns Beste, LPP, Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse og Pårørendealliansen. Kriteriene for denne kåringen var i sin helhet knyttet til Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten. Relatert til dette publiserte NAPHA flere nettsaker om veilederen og tema knyttet til denne, samt at vi orienterte om veilederen i noen regionale samarbeidsfora.

4.11 Brukerinvolvering i tjenesteutvikling

NAPHA har fokus på brukerinvolvering i alle vår prosjekter og aktiviteter, og jobber for at kommunene skal tilby brukerorienterte psykisk helse- og rustjenester. Dette gjør vi ved blant annet å inkludere bruker- og pårørendeorganisasjoner i planlegging og gjennomføring av fagdager, gjennom foredrag hvor brukerinvolvering er tema og ved å sørge for brukerrepresentasjon i form av erfaringsinnlegg.

NAPHA jobber med strategi for hvordan vi kan sikre systematisk samarbeid med brukerorganisasjoner og brukerstyrte sentra i alle våre prosjekter og aktiviteter. NAPHA har over lengre tid hatt et formalisert samarbeid med KBT Midt (Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling), og samarbeider også med andre regionale brukerstyrte sentre. I Hordaland har vi tatt initiativ til et nettverk bestående av mange brukerorganisasjoner og lavterskeltilbud, samt kommuner, høgskole, helseforetak og universitet. Formålet med nettverket er å styrke brukerstemmen. Vi har også jevnlig møter med Mental Helse og andre organisasjoner.

På Napha.no har vi sterkt fokus på brukerperspektivet. Vi fremhever gode eksempler fra praksisfeltet, og har egne temasider om blant annet recovery, pårørende og barn som pårørende.

I 2017 ga NAPHA ut revidert utgave av «100 råd som fremmer recovery – en veiledning for psykisk helsepersonell», et hefte som er svært etterspurt fra kommunene. Vi bidro også i en arbeidsgruppe for etablering av Recovery College i rus- og psykiske helsetjenester i Norge. NAPHA deltar også i KRON, Kommunalt Recoveryorientert Nettverk, sammen med flere kommuner og Høgskolen i Sørøst-Norge. Videre er NAPHA medlem av WAPR, World Association for Psychosocial Rehabilitation, som arbeider aktivt for recoveryorienterte tjenester.

NAPHA har siden 2016 jobbet med å fremme bruk av systematisk tilbakemeldingsverktøy i tjenestene, KOR (klient- og resultatstyrt praksis) og FIT (feedbackinformerte tjenester).

I 2017 har NAPHA arrangert to introduksjonskurs i FIT, en workshop for viderekommende i FIT og en veiledersamling med eksterne kursholdere. Det er meget stor interesse fra kommunene om FIT-kurs på ulike nivå. Det kommer mange henvendelser til NAPHA fra kommuner som ønsker å ta i bruk FIT og som ønsker bistand til dette. Vi bistår med faglige råd og innspill, holder foredrag, og har i 2017 arrangert egne fagdager om FIT i flere kommuner.

Formidling av FIT/KOR skjer også i stor grad på NAPHAs nettside. På Napha.no er det en egen temaside om FIT, hvor forskning, god praksis og oversikt over kurs og konferanser er eksempler på tema som formidles via temasiden.

NAPHA samarbeider tett med andre fagmiljø og fagpersoner, både nasjonalt og internasjonalt, om utvikling og bruk av systematisk tilbakemelding i tjenestene.

4.12 0-24-programmet

NAPHA har avventet arbeidet med dette i påvente av initiativ fra Helsedirektoratet. Vi har imidlertid hatt fokus på overgangen mellom barn-voksen i flere av våre prosjekter, som Rask psykisk helsehjelp og Psykologer i kommunale helse- og omsorgstjenester.

4.13 Indikatorer for kompetansesentrenes samfunnsoppdrag

Som et ledd i arbeidet med å utvikle og forbedre tilskuddsforvaltningen av kompetansesentrene ba Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet å vurdere om innføring av indikatorer kunne være et egnet virkemiddel i tilskuddsforvaltningen av de regionale kompetansesentrene. Helsedirektoratet nedsatte høsten 2017 en arbeidsgruppe med representanter fra kompetansesentrene, Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet, som skulle utarbeide et forslag til et sett indikatorer. Arbeidet fortsetter i 2018.

5 Forskningsrelatert virksomhet

Forskning er i tilskuddsbrevets beskrivelse av samfunnsoppdraget nevnt som en av sentrenes oppgave: vi skal delta i oppsummering av forskning på eget område, samtidig som det presiseres at NAPHA i liten grad driver forskning.. I statsbudsjettet for 2010 sto det at NAPHA skulle utarbeide en forskningsstrategi. NAPHAs forskningsstrategi for psykisk helsearbeid (2011-2016), med hovedvekt på å stimulere til økt forskningsaktivitet gjennom utstrakt samarbeid med andre og uten å drive egen forskning, har siden vært retningsgivende for vårt arbeid.

Begrunnelsen for dette valget har vært ressurs hensyn, hvor vi har mellom 13-20 % av ressursene til kompetansesentra på øvrige områder (RKBU/RBUP, RVTS, KoRus). NAPHAs arbeid med å styrke forskningen på fagfeltet psykisk helsearbeid er et langsiktig arbeid, og innebærer blant annet noen konkrete oppgaver som vil være de samme fra år til år.

5.1 Forskningsdeltakelse

En faglig rådgiver har deltatt i eksternt forskningsprosjekt (Praksis Vel) i 2017. Dette er et ledd i at vi stadig har begynt å delta i forskningsaktivitet gjennom å inngå i prosjekter andre leder. Målet er å utvikle enda mer forskningskompetanse internt, samt ta naturlige steg inn mot tyngre involvering i forskningsprosjekter på lengre sikt. Vi var i 2017 involvert i tre NFR-søknader sammen med andre miljøer:

- en søknad til HelseVel-programmet om hvordan man kan redusere bruken av tvang, sammen med AHUS og Senter for medisinsk etikk, UiO. Denne ble innvilget, og NAPHA skal fra 2019 ha ansvaret for en arbeidspakke hvor en studerer mulige intervensjoner i kommunene for å redusere bruken av tvungent psykisk helsevern,
- en søknad til HelseVel-programmet om introduksjonen av FACT i Norge, sammen med NKROP og Universitetet i Tromsø. Denne ble ikke innvilget.
- En søknad til Forkommuneprogrammet om bærekraftig innovasjon for brukere med ROP-lidelser, i samarbeid med blant andre Tromsø kommune, NORUT og UiT. Søknaden ferdigstilles i 2018.

5.2 Forskningsformidling

NAPHA har også som en del av sitt oppdrag å bidra til å samle inn, sammenstille og formidle relevant forskningsbasert kunnskap (i tillegg til erfaringskunnskap og brukerkunnskap) i samarbeid med høyskoler og universitet. Vi har tett kontakt med de høyskolene og universitetene som har videreutdanning og masterutdanning i psykisk helsearbeid. Det ble i 2017 publisert totalt 36 artikler på Napha.no som sorterer under kategorien FoU.

5.3 Forskningskonferanse

NAPHA skal bidra til gjensidig samordning mellom de ulike fag- og kompetansemiljøene som finnes på området psykisk helsearbeid, og et av virkemidlene har de senere årene vært å arrangere en forskningskonferanse. Forskningskonferansen har etablert seg som en årlig begivenhet, og er i dag et samarbeidsprosjekt mellom Asker kommune, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse, KBT Midt-Norge, Høgskolen i Sørøst-Norge og NAPHA. NAPHA finansierer konferansen og er teknisk arrangør. På konferansen i 2017, «*Utvikling og bruk av kunnskap i psykisk helsearbeid*», rettet vi oss mot utfordringer knyttet til opptak og bruk av både ny og eksisterende kunnskap innen kommunalt psykisk helsearbeid. Dette står også eksplisitt i HelseOmsorg21-strategien i delrapporten om kunnskapssystemet og kommune, samt i regjeringens handlingsplan for oppfølging av H021-strategien. Bidragsyterne presenterte bidrag rundt blant annet 1) den besværlige implementeringen innen psykisk helsearbeid 2) kunnskap og etikk innen psykisk helsearbeid 3) anvendelse av kunnskapsbasert praksis 4) FORKOMMUNE – nytt forskningsprogram for kommunene og 5) erfaringsbasert kunnskap - i stadig utvikling. Målgruppe for konferansen er ledere og fagfolk i psykisk helse – og rustjenester i kommunene – som jobber med å utvikle det faglige grunnlaget for å skape bedre tjenester for personer med rusproblemer og psykiske lidelser.

6 Konferanser og seminarer

En viktig del av vårt formidlingsarbeid skjer gjennom utstrakt deltakelse på seminarer, konferanser og nettverkssamlinger i hele landet. NAPHAs bidrag består i å holde foredrag om aktuelle tema (totalt 84 i 2017), delta i arbeidsgrupper for planlegging av samlinger og fagdager samt gjennomføring av disse. Videre står NAPHAs medarbeidere på stand, med visning av nettsiden Napha.no med

kunnskapsbasen. NAPHA arrangerer og initierer også seminar og konferanser selv, og i 2017 har vi vært arrangør eller medarrangør på **54 konferanser og seminarer**.

Konferanser og seminar 2017		
Egne arrangement	Arrangør	Dato
ACT/FACT opplæringssamlinger	NAPHA og NKROP	25.–26.01.17 22.–23.03.17 31.05.–01.06.17 17.–18.10.17 28.–29.11.17
ACT/FACT teamledersamlinger/møter	NAPHA	24.05.17 12.12.17
Arbeidsseminar for Fylkesmenn, RHFer KS og kompetansemiljø – om tilskuddsordningen for ACT/FACT	NAPHA og NKROP	31.01.17
Arbeidsseminar for Fylkesmenn, RHFer KS og etablerere – om tilskuddsordningen for ACT/FACT	NAPHA og NKROP	27.–28.09.17
KS læringsnettverk - Rogaland, Stavanger - Oslo - Oslo	KS og NAPHA KS og NAPHA KS og NAPHA	14.–15.02.17 05.–06.09.17 31.10.–01.11.17
Forskningskonferansen 2016 <i>Utvikling og bruk av kunnskap i psykisk helsearbeid</i> Konferanse, seminarer og workshops om forskning innen psykisk helsearbeid i Norge	NAPHA	03.–04.10.17
Housing First - Nasjonal nettverkssamling, Sandefjord - Nasjonal nettverkssamling, Ålesund	NAPHA NAPHA	04.–05.04.17 10.–11.10.17
Rask psykisk helsehjelp <i>Nasjonal nettverkssamling, Gardermoen</i>	NAPHA	12.–13.10.17

Konferanser og seminar 2017		
Egne arrangement	Arrangør	Dato
Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene <i>Nasjonal nettverkssamling, Gardermoen</i>	NAPHA	08.–09.11.17
Musikken virker! Musikk som aktivitet i rus- og psykisk helsearbeid.	NAPHA og KoRus Midt	23.11.17
Toppmøtet innen psykisk helse og rus	Erfaringskompetanse og NAPHA mfl.	10.05.17
Feedbackinformerte tjenester – FIT - Grunnkurs - For viderekommende - Grunnkurs - Veiledersamling	NAPHA, med eksterne kursholdere	23.05.17 06.09.17 24.10.17 24.–26.10.17
Regionale fagdager, seminar og kommune- og nettverkssamlinger i hele landet <i>Region nord: 4 stk</i> <i>Region midt: 10 stk</i> <i>Region vest: 7 stk</i> <i>Region sør: 4 stk</i> <i>Region øst: 6 stk</i>	NAPHA arrangerer alene eller er medarrangør sammen med fylkesmennene, kompetansemiljø, lokale nettverk, brukerorganisasjoner, m.fl.	

7 Publikasjoner og mediebidrag

NAPHA har i 2017 gitt ut tre faghefter/rapporter:

- **Rettighetsinngripende tiltak i kommunale botilbud – en nasjonal kartlegging**
Prosjektgruppe/bidragstere:
  - Fra NAPHA: Møyfrid Kjøltsdal, Gretha Evensen, Turid Møller Olsø, Trond Hatling.
  - Fra KBT Midt-Norge: Heidi Westerlund og Dagfinn Bjørgen
 Utgiver: Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid 2017
 Rapport nr. 1/2017. ISBN: 978-82-7570-494-6 59 s

- **100 råd som fremmer recovery. En veiledning for psykisk helsepersonell. 2. utgave.**
Forfatter: Mike Slade. **Oversatt av:** Linda Borgen Ødegaard, Irene Wormdahl, Ragnhild Krogvig Karlsen
 Utgiver: Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid 2017

Rapport nr. 2/2017. ISBN: 978-82-7570-492-2 59 s

- **Potensialet for Assertive Community Treatment (ACT) og Fleksibel ACT (FACT) i Norge**

Forfattere:

- Fra NAPHA: Ellen Hoxmark
- Fra NKROP: Anne Landheim og Amund Aakerholt

Utgiver: Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse og Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid 2017

Rapport nr. 3/2017. ISBN: 978-82-7570-528-8 45 s

Tidsskriftpublikasjoner:

- **Twelve months effect of self-referral to inpatient treatment on patient activation, recovery, symptoms and functioning: A randomized controlled study.**

Forfattere: Moljord, Inger Elise Opheim; Lara Cabrera, Mariela Loreto; Salvesen, Øyvind; Rise, Marit By; Bjørgen, Dagfinn; Antonsen, Dag Øivind; Olsø, Turid Møller; Evensen, Gretha Helen; Gudde, Camilla Buch; Linaker, Olav Morten; Steinsbekk, Aslak; Eriksen, Lasse.

Patient Education and Counseling 2017 ;Volum 100.(6) s.

Mediebidrag:

- **«Forskeren forklarer: Rettsikkerheten til beboerne er for svak.»**
Kjølsdal, Møyfrid.
Artikkel på Erfaringskompetanse.no, 28.11.2017
- **«Rettighetsinngripende tiltak»**
Kjølsdal, Møyfrid.
Intervju/innslag om rapporten på NRK Rogaland, radio, 7.6.2017
- **«Rettighetsinngripende tiltak»**
Kjølsdal, Møyfrid.
Intervju om rapporten på NRK.no, 7.6.2017
- **«Rettighetsinngripende tiltak»**
Kjølsdal, Møyfrid.
Intervju om rapporten på NRK P2 Dagsnytt, radio, 7.6.2017

BESØKSADRESSE:
Statens Hus
Prinsens gate 1
7013 Trondheim

E-POST:
kontakt@napha.no

 NTNU
Samfunnsforskning AS

TELEFON:
48 14 54 34

NETTSIDE:
www.napha.no